

למידה

רציונל

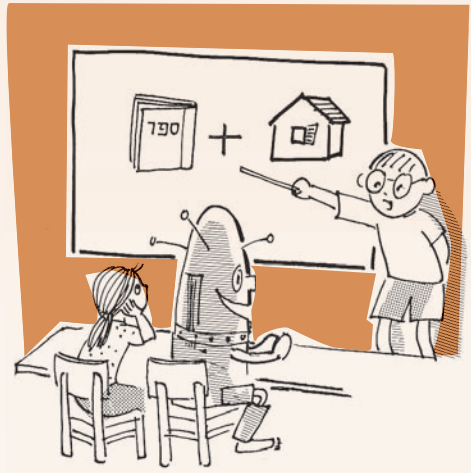
תלמידי כיתות ד' מתמודדים יותר ויותר עם תכניות לימודים תובעניות. בקרב התלמידים נמצא כאלה החווים בגיל זה, אולי בראשונה, התמודדות עם סמך הנדרש מהם להבנת הנלמד, עם קשיים בעמידה במטלות הכיתה והבית, ופוגשים בעקבות זאת לעיתים בחוויית הכישלון.

בהתערבות הבאה ננסה לגעת במוטיבציה פנימית ללמידה, באחריות על הלמידה ועל תוצאותיה, ועל הצבת מטרות של שינוי בתפיסות ובמחשבות מוטעות, שחלחלו אצל תלמידים, על אודות הקשר שבין השקעה לבין תוצאה (פה ושם נמצא גם התבססות של מיקוד שליטה חיצוני), ומסקנות על עצמם כלומדים.

מטרות

התלמידים:

1. יכירו בכך, שלמידה מתרחשת בכל סרחב וזמן המחיה והחוויה שלהם.
2. יכירו באחריותם על תהליך הלמידה שלהם ועל תוצאותיו.
3. יבחינו בין מיקוד שליטה פנימי לבין מיקוד שליטה חיצוני, בכל הקשור להצלחות ולכישלונות.
4. יכירו בכך שנחישות והתמדה הן מפתחות לשינוי.

למידה היא תהליך המלווה אותנו במשך כל החיים. בכל ניסיון והתרחשות המזומנים לנו יש מן החדש והחד-פעמי, ובו-זמנית גם נדבר נוסף, המצטרף למוכר לנו זה מכבר. למידות מתרחשות, כמובן, במסגרות שונות בבית-הספר, אך חלק גדול מהן – בהזדמנויות אחרות, מקריות יותר. אנחנו לומדים מדברים שונים שקורים ברחוב, בבית, במשפחה, מקריאה, מצפייה, ועוד. גם בכיתה אנחנו לומדים דברים שלא היו בכלל על סדר היום המתוכנן. ישנן למידות שהן גלויות וישנן למידות שהן סמויות.

למידה אינה מתרחשת בחלל ריק, תמיד היא תלויה הקשר, תמיד היא מצטרפת אל מה שכבר היה קיים. הלמידה היא תמיד אישית. היא נעשית בדרכו של הלומד תוך שימוש בעולם המושגים שאימץ או פיתח מתוך ניסיונו ומתוך חוויותיו, והיא משמשת אותו בהמשך.

במפגש זה ננסה לזהות למידות שונות.

מהלך:

1. במעגל, יתבקשו הילדים לשחזר ולספר על **למידות שרכשו באחרונה**, שלא קרו דווקא בכיתה, בשעות הלימודים הרשמיות (כמו: נגינה, רכיבה, שחייה, הקלדה, שימוש במכשיר מתוחכם חדש, ריקוד, שפה זרה שנייה...).

למורים,

יש מקום לשקול פתיחה של המורה, שבה היא תדגים למידה חשובה עבורה שלא התרחשה בסיטואציה בית-ספרית, והיא בעלת משמעות בחייה....

לגבי כל למידה ידונו:

■ מה משמעות הלמידה החדשה עבורם? מה יוצא לכם מלמידה זו? אילו רווחים היא נושאת עמה?

■ מי המלמדים?

■ מה תרומתכם כלומדים להצלחת הלמידה החדשה? (ההשקעה הנדרשת מכם).

■ למי עוד חשוב שתצליחו? מה הם אומרים לכם על למידה זו?

■ מה ייחשב בעיניכם כהצלחה בלמידה זו?

2. כעת יתבקשו הילדים להכין לעצמם תעודת הערכה סילולית על הישגיהם בלמידה שבה דובר בדיון הקודם.

בתעודת ההערכה עליכם לציין **מה הושג**, בזכות אילו **מאמצים**, מה **קידם** אתכם, מה **בלם**... (התלמידים יעצבו בעצמם את התעודה...).

■ ואל הלמידה הבאה אתם באים עם **מסקנות חדשות** על עצמכם כלומדים... מהן?

באווירה סתאיסה, ניתן לתלות את התעודות, ולהזמין חברים שיש להם סה להוסיף על הערכה בכתב או בעל-פה...

למורה,

כדאי להשקיע זמן ומחשבה בתעודות, בתוכנן ובמראן, כדי לתת מקום של כבוד להישג ולמאמץ של רכישה כלשהי... כמו-כן, יהיו ודאי ילדים שיתקשו למלא לעצמם תעודת הערכה, עזרו להם...

לסיכום : למידות משמעותיות מתרחשות בכל טווח הזמן הממוסד ובשעות הפנאי, ועל-ידי מלמדים שונים (חלקם בני משפחה, לעיתים חברים שלימדו אותנו משהו חשוב, שליטה במיומנות או בידע משמעותי).

חשוב ביותר לדון עם הילדים על כך, שמידת המשמעות של הלמידה נקבעת על-ידי הלומדים עצמם.

לעיתים זו העצמאות שמתאפשרת בעקבות הלמידה, לעיתים זה עצם הקשר עם המלמדים השונים, לעיתים זו תחושת המסוגלות הכרוכה בלמידה, לעיתים אלה הגילויים החדשים על עצמנו כלומדים!!!

במפגש זה נעסוק במיקוד שליטה פנימי.

מיקוד שליטה פנימי הוא מושג הקשור לאמונתם של אנשים שיש קשר בין מעשיהם לבין תוצאותיהם.

מיקוד שליטה חיצוני הוא הנטייה של אנשים לייחס כישלונות או הצלחות לאחרים, או לגורל, או לסמכות כלשהי, לתנאים חיצוניים... השקפה שכזו סובילה בדרך-כלל להיסנעות מנשיאה באחריות על הצלחות ועל כישלונות, ולעיתים אף לחוסר אונים...

ישנן עדויות מעניינות על הבדלים בין בניו לבין בנות בייחוס הצלחות וכישלונות. אתם המורים היו ערים לכך, והובילו תיקונים כאשר אתם נפגשים בחשיבה לא-רציונלית, אצל בני שני המינים).

מוסכם על הכול, כי מיקוד שליטה פנימי והצורך בהישג גבוה מציבים סיכוי לשינוי, משום שהם מניחים קשר בין מאמץ אישי לבין תוצאות למידה.

במפגש זה נתמקד רק בזיהוי הדיבור הפנימי המייחס הצלחה או כישלון למיקוד שליטה חיצוני, ונציע לתלמידים להחליף את הדיבור הפנימי הזה לדיבור המייחס הצלחה או כישלון לעצמם, ומעיד על מיקוד שליטה פנימי.

מהלך:

1. נציג לתלמידים אירועי למידה אחדים, המתרחשים אצל מי שהנחות המוצא שלהם נובעות ממיקוד שליטה חיצוני.

2. נזמין את התלמידים להחליף את ערוץ החשיבה מכולם שינוי למקדם שינוי, מהתעלמות מאחריות על תוצאות הלמידה לנשיאה באחריות לתוצאות הלמידה.

כמו:

- אני יכולה לעשות...
- אני חייבת/הרשות לעצמי ל...
- לפני המבחן הבא, אגש ל... ואלמד...
- קשה לי לפתור... לכן אצטרך לשבת על זה עם...
- לפעמים אני לא... כי אני חושש מתגובת הילדים בכיתה... צריך לדבר על כך עם...
- היה אתמול משחק כדורגל מכריע, לא הצלחתי לוותר עליו, ולא התכוננתי...
- ישנם ילדים שמגיע להם פרק זמן ממושך יותר לכתובת מבחנים, אך יש לכם על כך... מחר...

מחשבות מקדמות,
שיש בהן נשיאה באחריות.

מחשבות בולמות,
שאין בהן נשיאה באחריות.

מחשבה מקדמת	מחשבה בולמת	האירוע:
	זו המורה שלא מסכימה לחכות עד שאני אסיים...	המורה אספה את המבחנים לפני שדורית סיימה לכתוב את התשובות
	בכלל לא הודיעו שצריך להביא ספר תורה למבחן, ואחי לקח את הספר לצמחו...	במבחן במקרא התבקשו לצטט סן הספר פסוקים מתאימים
	תמיד אותם ילדים משתתפים, והמורים לא נותנים סיכוי גם לשקטים...	כאשר התקיים דיון בכיתה רונן לא נטל בו חלק...
	המורה החדשה אוהבת ילדים שמגישים עבודות קצרות...	העבודה שהגיש זכתה במחמאה...
	הם לא מבינים בכלל למה שהתכוונתי, הם לא אוהבים ילדים כמוני...	אמרו לו שהוא טועה
	זה המזל הרע שלי, ששואלים דווקא מה שאינני מבינה...	פעם שנייה שרינה לא מבינה פתרון בעיות במתמטיקה, העוסקות בחישוב סחירים של מוצרים...

סיכום:

במפגש זה התנסו במעבר מחשיבה של מיקוד שליטה חיצוני לפנימי. כמובן, שחוויות יום-יומיות מזמנות אימון נוסף ומעמיק במעבר זה. והחשוב ביותר להדגיש, שאין די באמירות פנימיות, יש ללוותן בתכנית לנשיאה באחריות לאורך זמן.

מפגש מס' 4 לא עוצרים בעלייה

נחישות והתמדה במשימה הן תנאי למימוש הנשיאה באחריות לקידום תוצאות למידה. במפגש זה נעסוק ביכולת לשאוף נשימה ארוכה, ולהציב סטורות ביצועיות לקידום.

מהלך:

1. במפגש זה נבחר תחום שבו שואף כל אחד לערוך שינוי, משהו שרוצים לשפר, להפסיק, לקדם וכד'.

כל תלמיד יבחר חברים אחדים שיסייעו לו להכין תכנית לשינוי, לבחור התנהגות שהוא רוצה להתאמן בה כדי לשפר למידה.

כמו:

- הכנת שיעורים (במקצוע...), או בכל המקצועות אפילו באופן חלקי...).
- הבאת הציוד הדרוש ללמידה בילקוט.
- הכנת שיעורי-בית במקצוע מסוים.
- התכוננות למבחן עם חבר/ים, שיבחנו זה את זה לפני המבחנים...
- הגברת ההשתתפות בכיתה, וכו'...
- הפחתת איחורים לבית-הספר.

2. ילדים שיבחרו ליטול על עצמם תכנית קידום, יבחרו חבר אחד או שניים, שיסייעו להם לעמוד בתכנית באמצעות עידוד, תזכורות, שיחות, תיעוד...

והחשוב ביותר: יזהו מחשבות של סיקוד שליטה חיצוני, ויסייעו בהחלפתו לסיקוד שליטה פנימי.

כאימון, ניתן במפגש זה הדגמה ל:

- בחירת התנהגות שיש בה הנשיאה באחריות על הלמידה (התנהגות סדידה).
- מהי נקודת המוצא? מה ייחשב להצלחה? (קצב ההתקדמות).
- מה יהיה תפקיד החבר/ה?
- כיצד יתועד תהליך ההתקדמות?
- אילו אמירות יעודדו התמדה במאמץ?

התנהגות לאימון:

הבאת ציוד לימודי בילקוט מדי יום

3. בקבוצות 2-3 תלמידים:

■ קבעו מה מצפים שיהיה בילקוט לצומת המצב עכשיו? כמה פריטים ישנם היום? כמה מצפים שיהיו בעוד... ימים...

תרומת החבר יכולה להיות:

■ לפנות ערב יזכיר החבר לבדוק אם הציוד המתאים נמצא בילקוט (בטלפון).

■ התלמידים יתכננו ויציירו טבלה למעקב אחר הימצאות הציוד בילקוט:

"אני מצליח לזכור..."

"ישנה עלייה של... פריטים שאני זוכר להביא".

"במשך הזמן אזכור בעצמי ללא הטלפונים של..."

"זה מאוד מרגיע לדעת שיש בילקוט כל מה שמבקשים בכיתה..."

"על-אף שהיום חלה ירידה, באופן כללי ישנה התקדמות, ואני מתאמץ בעניין..."

וכך הלאה.

4. הקבוצות יבחרו עוד התנהגות לקידום, ויעבדו אותה.

סיכום

נשיאה באחריות להצלחות כרוכה במאמץ ובהתמדה. כדי להמחיש זאת, בחרנו שלא להסתפק רק בהמשגת חוויית האחריות, אלא בהתנסות בתחום שבו אנחנו רוצים ליצור שינוי, בקביעת הפעולות שצריך לעשות כדי לקדם את השינוי, ובבחירת שותף שיאמן בביצוע השינוי.